Jaarverslag 2020

Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing

Vlaanderen
is vernieuwend bestuur

STEUNPUNT
BESTUURLIJKE
VERNIEUWING

Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing is een consortium van:

KU LEUVEN
INSTITUUT VOOR DE OVERHEID

Parkstraat 45 bus 3609
B-3000 Leuven
Tel: 0032 16 32 32 70

Prof. dr. Geert Bouckaert
Promotor-coördinator
geert.bouckaert@kuleuven.be

Prof. dr. Annie Hondeghem
Verantwoordelijke KU Leuven
annie.hondeghem@kuleuven.be

Politics & Public Governance
University of Antwerp

Sint-Jacobstraat 2
B-2000 Antwerpen
Tel: 0032 3 265 53 87

Prof. dr. Wouter Van Dooren
Verantwoordelijke UAntwerpen
wouter.vandooren@uantwerpen.be

200 JAAR
UNIVERSITEIT
GENT

Campus Mercator G
Henleykaai 84
B-9000 Gent
Tel: 0032 9 243 29 04

Prof. dr. Joris Voets
Verantwoordelijke UGent
joris.voets@ugent.be

UHASSELT

Martelarenlaan 42
B-3500 Hasselt
Tel: 0032 11 26 81 11

Prof. dr. Johan Ackaert
Verantwoordelijke UHasselt
johan.ackaert@uhasselt.be

JAARVERSLAG 2020

INHOUD

1 Inleiding 4
2 Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing 2016-2020 5
2.1 Missie 5
2.2 Visie 5
2.3 Samenstelling consortium 6
3 Overzicht jaarprogramma 2020 7
4 Activiteitenverslag 2020 9
4.1 Onderzoekslijn 1: Toekomstverkenningen: Hoe omgaan met disrupties? 9
4.1.1 Thema 1: Transities en nudging voor een duurzaam Vlaams overheidsbeleid 9
4.1.2 Thema 2: Ondersteuning van algemene omgevingsanalyse en agendabepaling voor nieuwe legislatuur 13
4.2 Onderzoekslijn 2: Naar een resultaat- en klantgerichte vlaamse overheid 14
4.2.1 Thema 1: Wendbare organisatie van de overheid 14
4.2.2 Thema 2: Onderbouwd HR-beleid 18
4.2.3 Thema 3: Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten 22
4.2.4 Thema 4: Digitale Vlaamse overheid 24
4.3 Onderzoekslijn 3: Lokale autonomie en lokale verantwoordelijkheid 26
4.3.1 Thema 1: Financiën 26
4.3.2 Thema 2: Ambtelijke capaciteit 31
4.3.3 Thema 3: Bovenlokale en stadsregionale arrangementen 34
5 Steunpuntbrede initiatieven 36
5.1 Transversale thema's 36
5.2 Voorbereiding SBV II 36

1 INLEIDING

Dit jaarverslag omvat een rapportering van de diverse activiteiten en projecten binnen het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing (SBV) voor het jaar 2020. Het financiële verslag is opgenomen in een afzonderlijk document.

Hierna belichten we eerst de missie, visie en samenstelling van het consortium van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing 2016-2020. We geven ook een kort overzicht van het jaarprogramma 2020. Vervolgens staan we uitgebreid stil bij het activiteitenverslag voor het werkjaar 2020, met een korte toelichting van de inhoud, activiteiten en valorisatie van elk afzonderlijk project. Tot slot bespreken we ook enkele steunpuntbrede initiatieven.

2 STEUNPUNT BESTUURLIJKE VERNIEUWING 2016-2020

2.1 MISSIE

De **missie** van het steunpunt is om op een flexibele en interactieve manier wetenschappelijk onderzoek te voeren ter ondersteuning van de beleidsvoorbereiding, uitvoering en evaluatie, op basis van de verwachtingen van de opdrachtgever en de jaarlijkse beleidsprioriteiten en binnen het kader van het door de administratie voorgestelde meerjarenplan. Het steunpunt stelt zich als doel om de beleids- en beheerscyclus wetenschappelijk en systematisch te onderbouwen vanuit haar structurele financiering. De hoofdopdracht is het uitvoeren van onderzoek dat gericht is op voor het beleid relevante problemen.

Om haar opdracht uit te voeren brengt het steunpunt een kritische massa van multidisciplinaire expertise samen op het vlak van de bestuurskunde, alsook op het vlak van verwante disciplines en onderzoeksvelden zoals financiën, regelgeving, toekomstverkenningen, transitiedenken, gedragswetenschappen en personeelsbeleid. Het steunpunt zal haar wetenschappelijke kennis toegankelijk maken en overdragen aan de Vlaamse overheid. Het steunpunt zal vanuit een speciale aandacht voor de ondersteuning van de bestuurlijke vernieuwing in Vlaanderen:

- internationaal vergelijkend, toegepast wetenschappelijk onderzoek verrichten;
- een speciale en prioritaire aandacht hebben voor de valorisatie van dit onderzoek naar de Vlaamse overheid toe;
- gespecialiseerd en onafhankelijk advies verstrekken;
- wetenschappelijke ondersteuning verlenen voor de ontwikkeling van vernieuwde/ vernieuwende instrumenten van beleid en bestuur;
- haar historische kennisbasis en haar academische en praktijkgerichte bestuurskundige netwerken verder ontwikkelen, en ter beschikking stellen van de Vlaamse overheid.

Het steunpunt zal deze opdracht uitvoeren als:

- partner voor bestuurlijke vernieuwing in Vlaanderen;
- maatschappelijke hefboom voor bestuurlijke vernieuwing;
- academische hefboom voor de nationale en internationale bestuurskundige discipline.

2.2 VISIE

De **visie** van het steunpunt is dat de modernisering van de samenleving impliceert dat er simultaan aandacht gaat naar de marktsector, de politieke wereld, de civiele samenleving en de overheidsorganisaties over alle bestuurslagen heen. Vanuit dit multi-actor en multi-level of governance-gegeven wordt de vraag naar een aangepast, wendbaar en duurzaam bestuur in zijn meest brede vorm aangegeven. Immers, meer en meer is maatschappelijke waardecreatie een gedeelde verantwoordelijkheid van alle maatschappelijke actoren. De samenwerking tussen de overheid, burgers, non-profit organisaties, bedrijfswereld en kennisinstellingen kan een antwoord bieden op de grote maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan.

Om deze samenwerking optimaal te faciliteren en in te spelen op deze maatschappelijke uitdagingen, hebben we een wendbare en slagkrachtige overheid nodig. Deze overheid is een lerende organisatie die innovatie in de samenleving faciliteert door reflexief haar eigen functioneren aan te passen aan de wijzigende omstandigheden. Tegelijkertijd dient de overheid in haar besluitvorming en dienstverlening rechtszekerheid, rechtsgelijkheid en betrouwbaarheid te verzekeren aan burgers, personeel en maatschappij en waardegedreven te werken. Het

combineren van flexibiliteit en veranderlijkheid met een zekere standvastigheid en stabiliteit is een belangrijke evenwichtsoefening, zeker in een context met schaarse budgettaire middelen.

Deze visie werd in nauw overleg met de Vlaamse administratie geoperationaliseerd in 14 onderzoeksprojecten voor de periode 2019, die vallen binnen negen thema's, die op hun beurt onder drie grote onderzoekslijnen vallen.

2.3 SAMENSTELLING CONSORTIUM

Het 'Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing' 2016-2020 vormt een voortzetting van het 'Steunpunt Bestuurlijke Organisatie - Slagkrachtige Overheid' 2012-2016.

De leden van het consortium zijn:

- Instituut voor de Overheid (KU Leuven) dat tevens coördinator is
- Onderzoeksgroep Politics & Public Governance (Universiteit Antwerpen)
- Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management en Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (Universiteit Gent)
- CORe - Centrum voor Overheid en Recht (Universiteit Hasselt)

Het steunpunt vormt een eenheid en is een aparte entiteit binnen de bestaande universiteiten. Voor deze aparte entiteit is de nodige afstemming met de respectievelijke basisorganisaties verzekerd door middel van een samenwerkingsovereenkomst die werd ondertekend door de rectoren van de deelnemende universiteiten en door de inhoudelijk verantwoordelijken van de onderzoeksentiteiten.

3 OVERZICHT JAARPROGRAMMA 2020

In het jaarprogramma 2020 werden 13 onderzoeksprojecten ontwikkeld binnen negen thema's, die onder drie grote onderzoekslijnen vallen. Tabel 1 geeft aan in welke onderzoekslijnen de leden van het consortium hun onderzoeksactiviteiten ontwikkelen. Deze verdeling sluit aan bij de bestaande expertise die tot nog toe ontwikkeld werd binnen de partnerorganisaties op deze domeinen.

Het SBV beschikt over een onderzoeksequipe van 10 VTE wetenschappelijk medewerkers voor het uitvoeren van deze onderzoeksprojecten in 2020, met 1 VTE voor secretariaat en ondersteuning.

In volgende paragrafen worden de verschillende onderzoeksprojecten verder toegelicht. Per project wordt ook een verslag gegeven van de activiteiten in het jaar 2020.

Tabel 1: Taakverdeling en samenwerking over inhoudelijke domeinen

Onderzoekslijnen, thema's en projecten	KU Leuven	Universiteit Antwerpen	Universiteit Gent	Universiteit Hasselt
Onderzoekslijn 1: Toekomstverkenningen. Hoe omgaan met disrupties?				
- Thema 1: Transities en nudging voor een duurzaam Vlaams overheidsbeleid				
○ Project 1: Onderzoek naar het toepassen en verankeren van gedragsinzichten als hefboom voor effectiever beleid	X			
○ Project 2: Onderzoek naar de rol van disruptieve veranderingen voor transities en hun aansturing			X	
- Thema 2: Ondersteuning van algemene omgevingsanalyse en agendabepaling voor nieuwe legislatuur				
○ Project: Overheden in Vlaanderen in beeld	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onderzoekslijn 2: Naar een resultaat- en klantgerichte Vlaamse overheid				
- Thema 1: Wendbare organisatie van de overheid				
○ Project: Wendbare organisatie van de overheid		X		
- Thema 2: Onderbouwd HR-beleid				
○ Project 1: Ambtenaren en overheidscontractanten: samen één ten dienste van de overheid		X		
○ Project 2: Arbeidsorganisatie en personeelsbeschikbaarheid	X			
- Thema 3: Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten				
○ Project: Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten		X		X
- Thema 4: Digitale Vlaamse overheid				
○ Project: Digitale Vlaamse overheid	X			
Onderzoekslijn 3: Lokale autonomie en lokale verantwoordelijkheid				
- Thema 1: Financiën				
○ Project 1: Financiële verantwoordelijkheid	X		X	
○ Project 2: Financiële verhoudingen – impact financieringsstromen op lokale beleidsregie		X		
○ Project 3: Financiële verhoudingen – impact verfondsing sectorale financiering op lokale beleidsdynamiek		X		
- Thema 2: Ambtelijke capaciteit				
○ Project 1: Ambtelijke capaciteit bij lokale besturen			X	
○ Project 2: Governance van bovenlokaal sociaal beleid: implicaties voor ambtelijke capaciteit	X			
- Thema 3: Bovenlokale en stadsregionale arrangementen				
○ Project: Bovenlokale en stadsregionale arrangementen			X	

4 ACTIVITEITENVERSLAG 2020

4.1 ONDERZOEKSLIJN 1: TOEKOMSTVERKENNINGEN: HOE OMGAAN MET DISRUPTIES?

De onderzoekslijn rond toekomstverkenningen, disruptieve ontwikkelen en transities draagt bij aan de strategische capaciteit om nieuwe ontwikkelingen te detecteren en noodzakelijke transities beleidsmatig te vertalen, onder meer door een evaluatiemethodiek op systeemniveau te ontwikkelen en ook de inpassing van gedragsmatige inzichten in het beleid te versterken. Daarnaast versterkt deze onderzoekslijn de capaciteit van de overheid om aan goed transitiemanagement te doen door onder meer inzicht te scheppen over het management en opschaling van experimenten in dergelijke transitietrajecten.

4.1.1 Thema 1: Transities en nudging voor een duurzaam Vlaams overheidsbeleid

4.1.1.1 Project 1: Onderzoek naar het toepassen en verankeren van gedragsinzichten als hefboom voor effectiever beleid

Gelijktijdig met het werk van het SBV programma 2016-2017 werd het DKB 'Team Gedragsinzichten' opgestart om **gedragskennis binnen de Vlaamse overheid op een duurzame wijze in de beleidsvorming te verankeren**. Eén van de taken van het team is om de aanwezige interne kennis en ervaring binnen de Vlaamse administratie maximaal te bundelen, in samenwerking met beleids- en gedragswetenschappers uit de academische wereld.

Het SBV deelproject '**Matrix voor gedragsinzichten'** tijdens de periode 2016-2017 vormde hier al een eerste luik van. Het onderzoeksteam stelde een matrix op met gedragsinterventies in binnen- en buitenland. Daarnaast schetste de matrix een beeld van wetenschappelijke onderzoekers in België en Nederland die gedragsinzichten in hun werk integreren. In de periode 2017-2018 werd de focus verlegd naar experimentele en empirische componenten van gedragsinzichten. Binnen de evidence based policy making agenda ontwikkelden we **een methodologisch en ethisch kader voor het gebruik van Randomised Controlled Trials (RCT's)**.

In de periode 2018-2019 werd in samenwerking met het KU Leuven Instituut voor de Overheid een **tweedaagse opleiding rond de toepassing van gedragsinzichten in beleid** georganiseerd voor ambtenaren en beleidsmakers van alle overheidsniveaus. Deze opleiding bestond uit een algemeen theoretisch kader, gastlezingen en een praktijkgerichte sessie met de gedragsverkenner, de interactieve werkvorm die door het DKB(Z) 'Team Gedragsinzichten' werd ontwikkeld. Tot op heden werden

De verschillende onderzoeksactiviteiten werden in 2019 geïntegreerd in het syntheserapport "**Nudging in perspectief**. Een verkennend kader voor de toepassing van gedragsinzichten in beleid". Dit rapport bekijkt de opkomst van gedragsinzichten en nudging vanuit een narratief, bestuurskundig, kritisch en praktijkgericht perspectief. Verder biedt het rapport een stand van zaken van het Vlaamse landschap. Het is opgevat als een algemeen theoretisch kader ter ondersteuning van de gedragsverkenner. Niet alleen in naam, maar ook in methode en doel wil dit verkennend kader voor gedragsverandering complementair zijn aan de gedragsverkenner.

De jaarplanning 2020 bouwde verder op het verkennende, conceptuele onderzoek dat onder het programma van 2019 werd uitgevoerd en beoogt een experimentele toetsing van nudgetechnieken en gedragsinterventies in het veld. De conceptuele en methodologische

krijtlijnen die werden uitgezet in het SBV rapport "nudging in perspectief" werden in 2020 omgezet naar concrete interventies op het terrein onder de noemer: "**Nudging in de praktijk**".

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan het KU Leuven Instituut voor de Overheid.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Marleen Brans (KU Leuven)
- Onderzoekers: Dr. Pieter Raymaekers (KU Leuven), Dr. Ellen Fobé (KU Leuven), Koen Migchelbrink (KU Leuven) en Amandine Lerusse (KU Leuven)

Activiteiten 2020

De onderzoeksactiviteiten in 2020 focusten op twee interventies rond verkeersboetes. De eerste interventie betrof een ***clustered-randomized veldexperiment*** (n = +2000) in samenwerking met de Afdeling Preventie & Veiligheid en de GASAM-administratie van de Stad Mechelen. Daarbij onderzochten we **het effect van verschillende nudgetechnieken in boetebrieven op het tijdig betalen van GAS-boetes voor fout parkeren**. Op basis van tax compliance literatuur werden vijf interventies ontwerpen, verdeeld over vijf groepen, die elk een ander soort boetebrief ontvingen: de oude brief (controlegroep); een vereenvoudigde brief; een vereenvoudigde brief + een afschrikkende boodschap (een explicit penalty deterrence nudge); een vereenvoudigde brief + een sociale norm; en brief die alle interventies combineerde (vereenvoudiging + deterrence + socialen norm). Het veldexperiment liep van 1 juni 2020 tot en met 28 februari 2021. De doorlooptijd werd verlengd om het gewenste aantal brieven te bekomen, ondanks twee periodes van COVID-19 lockdown. De resultaten van het veldexperiment zullen in maart 2021 geanalyseerd en gerapporteerd worden.

De tweede interventie betrof een ***randomized survey-experiment*** (n= 600), in samenwerking met de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV). Daarbij onderzochten we **het effect van rationele versus emotionele boodschappen in boetbrieven op de intentie om te snel te rijden**. De respondenten werden onderverdeeld in drie groepen. De eerste groep kreeg enkel een administratieve boetebrief (controlegroep); de tweede groep kreeg de administratieve boetebrief + een bijlage met een rationele dimensie; de derde groep kreeg de administratieve boetebrief + een bijlage met een emotionele dimensie. Voortbouwend op gedragsmodellen zoals de *theory of planned behavior* en de *protection motivation theory* analyseren we welk soort brief de intentie om te snel te rijden gunstig kan beïnvloeden. Het survey-experiment kaderde binnen de postmeting van een veel bredere VSV campagne rond rijsnelheid, die liep in november 2020 en geëvalueerd werd in januari 2021. De resultaten van het survey-experiment zullen in februari 2021 geanalyseerd en gerapporteerd worden. Beide experimenten samen worden opgenomen in het SBV rapport: Nudging in de praktijk. Experimenteren met gedragsinzichten bij verkeersboetes".

Valorisatie 2020

Begeleidende werkgroepen

Doorheen het jaar werd veelvuldig overleg met Peter De Smedt, zowel in het kader het veldexperiment als in het kader van de opleiding, gepleegd.

Publicaties

- Raymaekers, P. (2020). De gedragsfactor: het nut van nudging en gedragsinzichten in het coronabeleid. *Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement*, 7(3), 71-90.

- Raymaekers, P. & Brans, M. (2020). Nudging in perspectief. De verbreding van gedragsinzichten in beleid. *Beleidsonderzoek Online*, Juni, 1-28.

VALORISATIE NATIONAAL

- *Opleiding*: tweedaagse opleiding voor ambtenaren en beleidsmakers over de toepassing van gedragsinzichten en nudging in de overheid, i.s.m. het DKBZ Team Gedragsinzichten. In 2020 werden twee sessies georganiseerd in januari en september, met telkens 20 deelnemers.
- *Lezingen*:
  - Over de toepassing van gedragsinzichten in lokaal beleid. Lunch Seminarie voor Stad Brugge, 4 december 2020.
  - De gedragsfactor: het nut van nudging en gedragsinzichten in het coronabeleid - Webinar IO 29 mei 2020.
  - To nudge or not to nudge? Workshop voor de Windesheim University of Applied Sciences Zwolle – 9 november 2020
  - Gastlezing in Master in het overheidsmanagement en – beleid. Vak Ontwerp en Strategie van Beleid. *Nudging als beleidsinstrument* – 12 oktober 2020
  - Gastlezing in Master of European Politics and Policies. Course Comparative Public Administration in Europe. *Behavioural Public Policy and Administration* – 26 oktober 2020
- *Masterproeven* als supervisor die succesvol werden afgerond
  - Gedragsinzichten voor een beter gezondheidsbeleid. Literatuuronderzoek naar praktijkgerichte interventies die zitgedrag reduceren in en rond de werkomgeving met aansluitend opgesteld veldexperiment (Master in het overheidsmanagement- en beleid)
  - Lange termijn effectiviteit van nudging. Een scoping review van de literatuur. (Master in het overheidsmanagement- en beleid)
  - Nudging en nachtlawaai. Determinanten van stedelijk nachtlawaai en acceptatie van nudging-maatregelen. (Master in het overheidsmanagement- en beleid)
  - Evaluatie van een alcoholpreventieproject bij jongeren. (Master in het overheidsmanagement- en beleid)
  - The Integration of Behavioral Insights to Policy Implementation in Kosovo. How can the government of Kosovo integrate behavioral insights to policy implementation? (Master in European Politics and Policies)

VALORISATIE INTERNATIONAAL

- Migchelbrink, K. & Raymaekers, P. (2020). Nudging citizens' compliance with municipal administrative sanctions. Evidence from a quasi-randomized field experiment. EGPA-IASIA 2020 PSG XXII Behavioral Public Administration. E-Conference September 2020.

- Raymaekers, P. & Migchelbrink, K. (2020). Nudging citizens' compliance with traffic fines. Evidence from a cluster-randomized field experiment. NIG annual work conference 2020, E-conference November 2020

4.1.1.2 Project 2: Onderzoek naar de rol van disruptieve veranderingen voor transities en hun aansturing

De toekomstvisie van de Vlaamse Regering, Visie 2050, gaat ervan uit dat de realisatie van de vooropgestelde ambities voor Vlaanderen gepaard zal gaan met een reeks transities. Ten dele heeft Vlaanderen die zelf in de hand, maar voor een belangrijk deel zal het ook een kwestie zijn van slim inspelen op maatschappelijke trends, nieuwe technologieën en nieuwe businessmodellen die op ons afkomen. Het is *bon ton* geworden om veel van die veranderingen te omschrijven als "disruptief", of "doorbraken die de wetmatigheden van een economische of maatschappelijke sector op hun kop zetten", zoals Visie 2050 het omschrijft.

Dit onderzoeksproject start vanuit de vraag naar de rol van disruptieve verandering in transities, en wat we daaruit kunnen leren naar beleid toe. De uitwerking van deze meer algemene vraag mondde uit in drie deelrapporten. Het eerste rapport is theoretisch van aard en gaat in op de vraag wat transitiedenken zou kunnen leren van disruptieve innovatie, vertrekkend vanuit Hayden Christensen's oorspronkelijke formulering van het concept. In het tweede en derde rapport wordt er ingezoomd op een concrete toepassing van mogelijks disruptieve innovatie in de context van een transitie. Meer bepaald werden product-dienstcombinaties (PDC's) in de context van de transitie naar een circulaire economie als onderzoeksobject gekozen. Terwijl het tweede deel vertrek vanuit innovatiedenken en focust op ondernemers/aanbieders van PDC's, zoomen we in het derde deel in op gebruik of deelname aan PDC's vanuit een consumentenperspectief.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, Universiteit Gent.

- Onderzoekspromotoren: Prof. Dr. Erik Paredis (UGent) en Prof. Dr. Thomas Block (UGent)
- Onderzoeker: Jonas Van Gaubergen (UGent)

Activiteiten 2020

In 2020 werd voornamelijk het derde luik van het project opgezet en uitgewerkt. De nadruk in dit rapport ligt bij consumenten en hun gebruik of deelname aan PDC's in de context van circulaire economie. Na overleg met het begeleidingscomité werd er gekozen voor autodelen als case voor dit onderzoek, specifieker werd autodelen met de commerciële deelorganisatie Cambio onder de loep genomen. De centrale onderzoeksvraag die de leidraad ging vormen voor onderzoek luidde: "hoe krijgt deelnemen aan autodelen vorm en betekenis vanuit het perspectief van gebruikers?" Als vertrekpunt werd een beknopte literatuurstudie uitgevoerd van een aantal onderzoeksperspectieven in consumptieonderzoek, centraal in dat literatuuronderzoek stond de sociale praktijkenbenadering zoals ontwikkeld door o.a. Elizabeth Shove. Voor het empirische gedeelte werden eerst een reeks interviews afgenomen met Cambio-gebruikers, vervolgens werd ook nog een online focusgroep georganiseerd. Een van de onderzoekers maakte zich ook lid van de organisatie en participeerde als autodeler. De data werden vervolgens verwerkt, geanalyseerd aan de hand van het sociale praktijkenkader en uitgeschreven in het rapport.

Daarnaast werden de eerste twee delen uit onze rapportenreeks (uitgewerkt in 2019) nog bijgeschaafd en scherper gezet. Voor het tweede rapport, dat focust op de PDC's vanuit een innovatieperspectief, werd verder nog een online workshop georganiseerd in het najaar van 2020. Daarvoor werden vertegenwoordigers van verschillende spelers uit het middenveld uitgenodigd om samen te discussiëren over de inzichten uit onze analyse. Het rapport werd daarop verder aangevuld met een aantal interessante inzichten en belangrijke kritische noten.

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 28/01
- 29/06
- 05/10
- 16/12

PUBLICATIES

- Van Gaubergen, J., Paredis, E., & Block, T. (2021) Transities en disrupties. Een literatuurstudie.
- Van Gaubergen, J., Paredis, E., & Block, T. (2021) Transities en disrupties. Verkenning PDC's in Vlaanderen.
- Van Gaubergen, J., Paredis, E., & Block, T. (2021) Disrupties en transities. Consumptie in PDC's: een praktijkenbenadering

VALORISATIE INTERNATIONAAL

- Van Gaubergen, J. (2020). Coping with barriers for a circular economy : the case of product-service systems. In *Network for Early career researchers in Sustainability Transitions (NEST), 5th NEST Conference, Abstracts*. Zurich, Switzerland/Online.

4.1.2 Thema 2: Ondersteuning van algemene omgevingsanalyse en agendabepaling voor nieuwe legislatuur

4.1.2.1 Project: Overheden in Vlaanderen in beeld

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd met medewerking van alle partners in het SBV-consortium.

- Algemene coördinatie: Prof. Dr. Geert Bouckaert (KU Leuven)
- Samenwerking tussen onderzoeksinstellingen SBV-consortium: KU Leuven, UAntwerpen, UGent en UHasselt

In het kader van de ondersteuning van de algemene omgevingsanalyse werd een horizontaal, steunpuntbreed onderzoeksproject uitgewerkt in 2019, "Overheden in Vlaanderen in beeld", waaraan alle leden van het consortium hebben bijgedragen.

De resultaten hiervan werden verspreid via de enieuwsbrief. Leden van het consortium hebben deelgenomen aan het overleg in het kader van Statistiek Vlaanderen.

4.2 ONDERZOEKSLIJN 2: NAAR EEN RESULTAAT- EN KLANTGERICHTE VLAAMSE OVERHEID

De onderzoekslijn rond een resultaatsgerichte en klantgerichte Vlaamse overheid bevat vier thema's die samen mee trachten invulling te geven aan de verwezenlijking van een wendbare innovatieve organisatie. Het onderzoek rond 'een wendbare organisatie' biedt onderzoekscapaciteit rond structurele, procesmatige en culturele aspecten van het innovatieve vermogen in de overheid, de sturings- en samenwerkingscapaciteit van die overheid en de wendbare inzet van het overheidsapparaat en haar middelen. Het thema 'Een onderbouwd HR-beleid' onderzoekt onder meer de beschikbaarheid van personeel, alsook de innovatieve arbeidsorganisatie, alsook een aantal juridische aspecten die de flexibele inzet van personeel verhogen met aandacht voor personeelswelzijn. Het thema 'Een Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten' past één en ander toe op grote infrastructuurprojecten, de programmatorische planning en projectmanagement van deze projecten, met oog voor flexibiliteit en veranderlijkheid. Het thema 'Een digitale Vlaamse overheid' biedt ten slotte onderzoekscapaciteit om ICT, open en big data als instrumenten voor een wendbare en klantgerichte overheid te optimaliseren.

4.2.1 Thema 1: Wendbare organisatie van de overheid

4.2.1.1 Project: Wendbare organisatie van de overheid

De Vlaamse overheid wil evolueren naar een meer wendbare en klantgerichte organisatie via het herbekijken en optimaliseren van structuren, cultuur en processen. Wendbaarheid impliceert dat de overheid in staat is om tegemoet te komen aan een turbulente, continu veranderende omgeving die gekenmerkt wordt door onzekerheid en volatiliteit (Ansell & Trondal, 2017). In dat opzicht vereist het een overheidsapparaat dat snel prikkels uit haar omgeving kan opvangen en verwerken, alsook durft te experimenteren (*strategic sensitivity*), interne en externe actoren efficiënt kan laten samenwerken (*collective commitment*) en haar personeelsbestand en financiële middelen flexibel kan inzetten (*resource flexibility*) (Vandergraesen, Molenveld, & Verhoest, 2017). Het streven naar wendbaarheid werd sterk benadrukt in het Vlaamse Regeerakkoord 2014-2019, Beleidsnota Bestuurszaken 2014-2019, Visie 2050 en het Witboek Open en Wendbare Overheid (Bourgeois, 2016; Homans, 2016; Vlaamse overheid, 2017). Hiertoe werden enkele onderzoeksdoelstellingen geformuleerd en gekoppeld aan concrete werkpakketten.

Een eerste doelstelling (DS1) was het omzetten van het concept 'wendbare organisatie' naar een uitgewerkt kader met evaluatiecriteria en -indicatoren op vlak van structuren, processen en cultuur, en het wetenschappelijk onderbouwen van de Vlaamse hervormingsvisie. Het bijhorende werkpakket (WP1) werd afgerond in 2017. Een tweede doelstelling (DS2) was het vergelijken van de globale samenhang van hervormingsinitiatieven en -plannen inzake wendbare overheid in Vlaanderen tegenover een aantal geselecteerd landen of regio's (Estland, Zweden en Nederland) aan de hand van het opgestelde evaluatiekader. De bevindingen van dit werkpakket (WP2) werden gerapporteerd in een SBV-rapport met meer dan 50 concrete aanbevelingen inzake welke aspecten van wendbare overheidsorganisaties in het buitenland naar Vlaanderen kunnen worden overgezet. Dit rapport werd in mei 2018 finaal opgeleverd en in de zomer 2018 door de SBV-stuurgroep goedgekeurd. De derde doelstelling (DS3), het gericht evalueren en vergelijken van specifieke hervormingsaspecten in Vlaanderen, werd gekoppeld aan drie specifieke werkpakketten (rond respectievelijk structuur, cultuur en processen voor wendbaarheid – WP3, 4 en 5) tijdens de periode 2018-2020. Uit de vergelijkende landenstudie (zie WP2) is gebleken dat het belangrijk is om bij het uitwerken van hervormingen in het kader van wendbare en innovatieve overheid aandacht te besteden aan zowel structurele, culturele als procesmatige elementen (Vandergraesen, Molenveld, Verhoest, & Boon, 2018). Bijgevolg wordt sinds 2018 jaarlijks een

belangrijk hervormingsaspect voor een wendbare overheid nader bestudeerd op basis van Vlaamse (en buitenlandse) ervaringen. Dit heeft als doel om uitgebreide aanbevelingen te kunnen maken over hoe de Vlaamse overheid een dergelijke hervorming optimaal kan aanpakken.

In de studie rond het structurele hervormingsaspect (WP3) werd voornamelijk aandacht besteed aan de taakstelling, organisatiekenmerken, governance, interne management en verantwoordings-praktijken van horizontale tijdelijke projectstructuren of netwerken, alsook hun inbedding in de overheidswerking en hun interactie met andere coördinatiecentra.

De klemtoon van het culturele hervormingsaspect (WP4) dat liep tot april-mei 2020, lag op het bestuderen van de culturele hervormingsaspecten die een overheid wendbaar maken. Uit de vergelijkende landenstudie blijkt namelijk dat de wendbaarheid van een overheid sterk afhangt van de mate waarin de cultuur in de overheidsorganisatie gericht is op (1) innovatie, leren en experimenteren, (2) het groepsbelang, (3) het samenwerkingsgericht zijn, zowel naar andere organisaties binnen de Vlaamse overheid, als andere overheden en burgers en private organisaties, en (4) flexibiliteit en het snel kunnen schakelen tussen verschillende wijzen van omgaan met andere actoren. Voor dit werkpakket werd bestudeerd via een bevraging van de twee hoogste leidinggevende niveaus in de Vlaamse overheidsorganisaties (responsegraad 66% met 66 deelnemende departementen en agentschappen) in welke mate de cruciale attitudes, vaardigheden, prikkels en instrumenten binnen de organisaties van de Vlaamse overheid aanwezig zijn en nodig zijn om een dergelijke cultuur van wendbaarheid te realiseren. Dit werkpakket leverde concrete aanbevelingen op, gericht op hoe de Vlaamse overheidsorganisaties een cultuur kunnen stimuleren die toelaat dat de Vlaamse overheid functioneert als een wendbare netwerkorganisatie, en dit zowel op het vlak van attitudes, vaardigheden, prikkels en instrumenten. De resultaten werden via verschillende kanalen verspreid, waaronder een individueel feedbackrapport voor elke deelnemende organisatie, een onderzoeksrapport, een VTOM artikel en een topkader-seminarie.

Bij de studie naar het procesmatige hervormingsaspect (WP5) werd in 2020 in kaart gebracht welke instrumenten (structuren, processen, methoden) reeds aanwezig zijn in de Vlaamse overheid om het (her)ontwerpen van publieke dienstverlening en beleid, in samenspraak met burgers en samenwerkende publieke en private partijen, te faciliteren. Concreet werd er nagegaan op welke manieren de Vlaamse overheid codesign en cocreatie reeds faciliteert en hoe dit geoptimaliseerd kan worden. Hiervoor werd inspiratie gehaald uit voorbeeld cases en best practices uit het buitenland en de Belgische federale overheid, die de ontwikkeling van gelijkaardige initiatieven in de Vlaamse overheid kunnen inspireren. De bevindingen van dit werkpakket (WP5) werden gerapporteerd in een SBV-rapport met 21 concrete aanbevelingen voor het optimaliseren van bestaande of introduceren van nieuwe instrumenten voor het stimuleren van co-creatie in de Vlaamse overheid. Dit rapport wordt in februari 2021 finaal opgeleverd.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Onderzoeksgroep Politics & Public Governance, Universiteit Antwerpen.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Koen Verhoest (UAntwerpen)
- Onderzoekers: Emmanuel Dockx (UAntwerpen) en Stephanie Verlinden (UAntwerpen) (m.m.v. Bjorn Kleizen (UAntwerpen) voor de afwerking van de overheidsbrede enquête in WP4 (analyse en rapportering) en de voorbereiding, verwerking en rapportering van WP5)

Activiteiten 2020

Op basis van de commentaar van de laatste stuurgroepvergadering in 2019 werd het onderzoek rond tijdelijke project- en programmastructuren voor horizontale en transversale problematieken

(WP3) en het daarbij horende onderzoeksrapport gefinaliseerd en gepubliceerd. Dit rapport werd onder meer gedeeld met de deelnemers aan de Masterclass Netwerkleiderschap. Er werd ook meegewerkt vanuit dit WP aan een themanummer van VTOM rond samenwerken.

Daarnaast werd de studie rond overheidscultuur gericht op innovatie, samenwerking en cocreatie (WP4) verder uitgewerkt en werden de eerste onderzoeksresultaten voorgelegd aan de stuurgroep in juni. De studie is gebaseerd op een enquête in het najaar van 2019 bij alle Vlaamse leidingevenden om na te gaan in hoeverre de Vlaamse overheid en haar organisaties de capaciteiten hebben om te functioneren als innovatieve netwerkorganisatie (cultuur, flexibiliteit/red tape, connectieve, lerende en ambidextruous capaciteiten, teamwerk, samenwerkingen met overheid, privaat en burgers, alsook gerealiseerde innovaties, intern en via samenwerking).

Naast een terugkoppeling aan de stuurgroep werd in het voorjaar van 2020 aan iedere deelnemende organisatie ook een **individueel en anoniem feedbackrapport** bezorgd. Dit rapport omvatte voor de betrokken organisatie een uitgebreide analyse van de eigen gemiddelde scores ten opzichte van de gemiddelde scores van gelijkaardige organisaties en de gemiddelde scores van de gehele Vlaamse overheid.

Nadien werd op basis van de commentaar van de stuurgroepvergadering in juni een aangepaste versie van het onderzoeksrapport gemaakt. Het uiteindelijke **onderzoeksrapport** bevatte in totaal 13 aanbevelingen gekoppeld aan 43 actiepunten gericht aan de Vlaamse overheid en de deelnemende organisaties. Het rapport werd gepubliceerd in het najaar. De resultaten werden intussen gerapporteerd en dus verspreid via diverse kanalen: individuele feedbackrapporten aan elke deelnemende organisatie, een overheidsbreed onderzoeksrapport gericht aan de Vlaamse overheid, communicatie van het onderzoeksrapport naar alle leidinggevenden in de Vlaamse overheid en aan de deelnemers aan de opleiding Netwerkleiderschap, de nieuwsbrieven van GOVTRUST en de onderzoeksgroep Politics & Public Governance, alsook een wetenschappelijke bijdrage in een themanummer in het Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement. Op 24 februari 2021 worden de belangrijkste bevindingen van de bevraging ook nog eens toegelicht in een online **seminarie voor het topkader van de Vlaamse overheid**.

Begin 2020 werd conform het jaarprogramma ook het werkpakket rond processen van co-design van nieuwe dienstverlening met burgers en maatschappelijke actoren (WP5), verder uitgewerkt en gefinaliseerd. Om de aanwezige instrumenten voor cocreatie binnen de Vlaamse overheid te identificeren werden in de periode februari-september interviews afgenomen met ambtenaren uit diverse Vlaamse entiteiten, aangevuld met desk research en documentanalyses. De voorbeeld cases uit het buitenland werden geïdentificeerd aan de hand van interviews met diverse ambtenaren, academici en experten uit drie verschillende OESO-landen (Estland, Finland, Nederland) alsook de federale overheid in België. Zo werd voor deze studie een selectie gemaakt van de meest relevante voorbeelden en best practies, die het best aansluiten op de Vlaamse context en de meest nuttige inzichten kunnen verschaffen. Het onderzoeksrapport voor WP5 wordt begin 2021 opgeleverd.

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 8 juli 2020

PUBLICATIES

- *Onderzoeksrapporten*
  - Dockx, E., & Verhoest, K. (2020). *Wendbare overheid: tijdelijke project- en programmastructuren met een horizontaal, transversaal en/of gebiedsgericht karakter*. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.
  - Dockx, E., Verlinden, S., & Verhoest, K. (2020). *Wendbare overheid: overheidscultuur gericht op flexibiliteit, innovatie, leren en samenwerking*. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.
  - Nog te valideren door stuurgroep SBV: Verlinden, S., Dockx, E., & Verhoest, K, (mmv. Bjorn Kleizen) (2021). *Wendbare Overheid: instrumenten voor het (her)ontwerpen van publieke dienstverlening en beleid in samenspraak met burgers, publieke en private actoren*. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

- *Tijdschriftartikelen*
  - Joris Voets, Koen Verhoest en Peter Van Humbeeck (eds) (2020). Themanummer rond Samenwerken in netwerken. VTOM 2020(2)
  - Joris Voets, Koen Verhoest en Peter Van Humbeeck (2020). Editoriaal bij Themanummer rond samenwerken in netwerken: Samenwerken in netwerken? Van wetenschap naar praktijk. *Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement* (VTOM), 2020(2), 1-7.
  - Dockx, E., Langbroek, T., & Van Dyck, C. (2020). Innovatieprocessen in de Vlaamse overheid doorgelicht. *Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement* (VTOM), 2020(4), 7-24.
  - Verhoest K., Steen T. en Van Doninck D. (eds.) (2020). Themanummer rond innovatie in de publieke sector. Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement (VTOM), 2020(4)
  - Verhoest K., Steen T. en Van Doninck D. (2020). Editoriaal bij Themanummer: Editoriaal. Innovatie in de publieke sector: alleen of samen? *Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement* (VTOM), 2020(4), 1-7.

VALORISATIE NATIONAAL

- 08/06/2020: Presentatie met belangrijkste bevindingen uit de overheidsbrede enquête bij Vlaamse leidinggevenden aan de leden van de begeleidende werkgroep.
- 10/02/2020: Presentatie met belangrijkste bevindingen uit de overheidsbrede enquête bij Vlaamse leidinggevenden aan de leidinggevende ambtenaar van Agentschap Opgroeien (voorheen Kind & Gezin en Jongerenwelzijn) op basis van het individuele feedbackrapport voor het agentschap.
- Op 10 juni 2020 kreeg de topambtenaar van iedere organisatie waarvan leidinggevenden deelnemen aan de bevraging rond innovatie door samenwerking en co-creatie, een organisatiespecifiek feedbackrapport verstuurd waarin de resultaten voor hun organisatie geanonimiseerd worden vergeleken met de gemiddelde resultaten van de organisaties in hetzelfde organisatietype alsook met de gemiddelde resultaten van de gehele Vlaamse overheid.
- Op 21 oktober 2020 werd het onderzoeksrapport (WP4) inzake de bevraging naar alle leidinggevenden in de Vlaamse overheid en naar de deelnemers van de Masterclass Netwerkleiderschap verstuurd.
- Prof. Verhoest droeg opnieuw bij aan de jaargang 2020 van de Masterclass Netwerkleiderschap in de Vlaamse overheid
- Prof. Verhoest nam op 27 november 2020 deel aan een brainstormsessie met AgO rond de heroriëntering masterclass netwerkleiderschap.

- Online Topkader seminarie georganiseerd door het Voorzitterscollege rond de bevraging 'innovatie door samenwerking en co-creatie' door Prof. Koen Verhoest en Emmanuel Dockx op 24 februari 2021. (+-45 deelnemers)

VALORISATIE INTERNATIONAAL

Omwille van de corona-crisis en bijhorende maatregelen werd voor dit project in 2020 niet deelgenomen aan internationale conferenties (de conferenties werden spijtig genoeg afgelast).

4.2.2 Thema 2: Onderbouwd HR-beleid

4.2.2.1 Project 1: Ambtenaren en overheidscontractanten: samen één ten dienste van de overheid

Het sociaal overlegmodel in de Belgische publieke sector dateert van een periode waar het overheidslandschap er heel anders uitzag.

De fundamenteel gewijzigde staatstructuur met de toegenomen autonomie van de deelstaten inzake personeelsaangelegenheden en de groeiende contractuele tewerkstelling hebben ervoor gezorgd dat de toepassing van het vakbondsstatuut complex is geworden en niet altijd is aangepast aan de huidige administratieve context en dat de houdbaarheidsdatum van het op eenzijdigheid gebaseerde sociaal overlegmodel in de publieke sector intussen overschreden is. Het bestaande systeem van de collectieve arbeidsverhoudingen in de publieke sector is aan een grondige revisie toe.

Een eerste, hoofdzakelijk beschrijvende studie van het vakbondsstatuut in zijn huidige vorm leidde reeds tot de conclusie dat er heel wat problemen rijzen, waar soms op een krampachtige wijze een oplossing voor wordt gezocht. Een verder doorgedreven en diepgravende analyse van het vakbondsstatuut bleek onontbeerlijk om de centrale onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, meer bepaald om een zo volledig mogelijk overzicht te bieden van alle knelpunten van de huidige regeling.

Eén van de punten ter discussie is het gebrek aan dwingende akkoorden in de Belgische publieke sector. In Nederland heeft men als sluitstuk van het normaliseringsproces dat al sinds de jaren 1980 aan de gang is, een systeem van afdwingbare collectieve arbeidsovereenkomsten geïntroduceerd in de publieke sector. Een studie van dat nieuwe systeem en de wijze waarop dat is geïmplementeerd, met zijn voor- en nadelen, is dan ook uitermate nuttig voor het beantwoorden van de centrale onderzoeksvragen.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Onderzoeksgroep Politics & Public Governance, Universiteit Antwerpen.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Ria Janvier (UAntwerpen)
- Onderzoekers: Dra. Sarah Palinckx (UAntwerpen) (m.m.v. Dr. Inger De Wilde (UAntwerpen), Prof. Dr. Patrick Humblet (UGent) en Lieven Janssens (UAntwerpen)

Activiteiten 2020

In 2020 werd in de eerste plaats de studie van de collectieve arbeidsverhoudingen in de Belgische publieke sector volledig afgerond. Het resultaat daarvan is het volgende boek: R. JANVIER, S. PALINCKX, P. HUMBLET en I. DE WILDE, Collectieve arbeidsverhoudingen in de publieke sector,

Administratieve rechtsbibliotheek. Algemene reeks, Brugge, die Keure, 2021, 1.023 p., gepubliceerd in januari 2021. Dit boek is tot stand gekomen via een zeer grondige analyse van het wetgevend kader, met inbegrip van de parlementaire voorbereiding, evenals van de rechtspraak en de rechtsleer in de ruime zin. We hebben ons echter niet beperkt tot de klassieke juridisch-wetenschappelijke benadering en hebben bovendien een beroep gedaan (mogen doen) op diverse experten. Dit was een conditio sine qua non om een volledig, helder en genuanceerd beeld te schetsen. Deel XII van het boek vormt de eindevaluatie, goed voor meer dan vijftig pagina's. In dit deel worden de knelpunten van het vakbondsstatuut in zijn huidige vorm blootgelegd en worden suggesties ter verbetering gedaan.

In de tweede plaats werd de studie van het Nederlandse systeem van de collectieve arbeidsverhoudingen voor en na de normalisering voltooid. Op 1 januari 2020 is in Nederland de zogenaamde Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking getreden, die ervoor heeft gezorgd dat voortaan ook in de publieke sector bindende collectieve arbeidsovereenkomsten kunnen worden gesloten. In het SBV-rapport "Normalisering van de rechtspositie van de Nederlandse ambtenaren: bron van inspiratie?" hebben we uiteengezet op welke vlakken het Nederlandse systeem aanknopingspunten kan bieden en een bron van inspiratie kan zijn voor een aanpassing van het Belgische systeem. In het laatste hoofdstuk hebben we concrete handvatten aangereikt om de discussie hierover op gang te brengen.

Valorisatie 2019

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 28 september 2020 (*online* via MS Teams)

PUBLICATIES

- R. JANVIER, S. PALINCKX, P. HUMBLET en I. DE WILDE, *Collectieve arbeidsverhoudingen in de publieke sector*, Administratieve Rechtsbibliotheek, Algemene reeks, Brugge, die Keure, 2021, 1.023 p.
- S. PALINCKX en R. JANVIER, "Normalisering van de rechtspositie van de Nederlandse ambtenaren: bron van inspiratie?" *CDPK* 2019/3-4, te verschijnen in het voorjaar 2021.
- S. PALINCKX en R. JANVIER, *Normalisering van de rechtspositie van de Nederlandse ambtenaren: bron van inspiratie?*, Leuven, Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing, 2020, 87 p.
- S. PALINCKX, "Collectieve arbeidsverhoudingen in de gezondheidssector(en) in Vlaanderen. Een analyse van de VIA-akkoorden en de federale sociale akkoorden", *TSR* 2020/2, 151-214.
- S. PALINCKX, "Collective Bargaining in the Belgian Public Sector. Stuck on the Road between Tradition and Innovation" in A. FORSYTH, E. DAGNINO en M. ROIATTI (eds.), *The Value of Work and its Rules between Innovation and Tradition: "Labour is not a Commodity" Today, ADAPT Labour Studies Book Series*, Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, 2020, 132-146.
- DE WILDE, S. PALINCKX, R. JANVIER en P. HUMBLET, "Onderhandelings- en overlegaangelegenheden volgens het vakbondsstatuut: analyse en knelpunten, *T.Gem.* 2020/4, in review.

VALORISATIE NATIONAAL

- Webinar "Collectieve arbeidsverhoudingen in de publieke sector (in tien stellingen)", gegeven door Ria Janvier, Sarah Palinckx, Inger De Wilde en Patrick Humblet voor het Algemeen Christelijk Vakverbond, 24 november 2020;

- Gastcollege AMS (Antwerpen Management School) Master Public Management, "Collectieve arbeidsverhoudingen in de publieke sector", 15 december 2020 (Sarah Palinckx en Inger De Wilde)
- Business conference overheidspersoneel – Rechtspraak, nieuwe regelingen en praktijk, georganiseerd door Abilways Belgium, 16 september 2020, Brussel. Tijdens deze conferentie heeft Sarah Palinckx een presentatie gegeven, getiteld "Het vakbondsstatuut in de publieke sector".

4.2.2.2 Project 2: Arbeidsorganisatie en personeelsbeschikbaarheid

Het deelproject 'Arbeidsorganisatie en personeelsbeschikbaarheid' wil bijdragen aan de onderzoeksuitdaging zoals geformuleerd in het meerjarenplan van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing: Hoe kan een onderbouwd HR-beleid bijdragen tot een optimale inzet van het VO-personeel?

Onder deze brede vraag, kunnen verschillende meer specifieke onderzoeksdoelstellingen geformuleerd worden. In een eerste fase (2016-2018) werd gefocust op het in kaart brengen van de personeelsbeschikbaarheid in de Vlaamse overheid en de antecedenten die hierop een invloed uitoefenen. Hiervoor werd een theoretisch model ontwikkeld bestaande uit vier sets van factoren die geassocieerd zijn met de aan- of afwezigheid van personeel: individuele factoren (demografische aspecten, persoonlijkheid, psychologisch kapitaal en familiale verantwoordelijkheden), jobgerelateerde factoren (jobontwerp, rolduidelijkheid en flexibele werkarrangementen), factoren in de directe werkomgeving (leiderschap en relatie met collega's) en organisatiebrede factoren (afwezigheidscultuur, organisatiepolitiek, erkenning vanuit de organisatie en arbeidsvoorwaarden). Door het creëren van jobtevredenheid, betrokkenheid en motivatie en het tegengaan van werkstress zouden deze factoren de personeelsbeschikbaarheid ten goede kunnen komen. Dit model werd nadien afgetoetst op basis van data uit de personeelspeilingen. Aanvullend werd kwalitatief case-onderzoek verricht waarbij werd nagegaan of het beoogde beleid op het vlak van personeelsbeschikbaarheid ook effectief geïmplementeerd werd door de leidinggevenden en alsdusdanig gepercipieerd werd door de medewerkers.

In 2019 werd een tweede fase van het onderzoek (2019-2020) aangevat waarbij ingezoomd werd op één determinant van personeelsbeschikbaarheid, namelijk (innovatieve) arbeidsorganisatie. Hierbij werd in het bijzonder gekeken naar de randvoorwaarden die maken dat (innovatieve) arbeidsorganisatie leidt tot een verhoging van de personeelsbeschikbaarheid.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan het KU Leuven Instituut voor de Overheid.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Annie Hondeghem (KU Leuven)
- Onderzoekers: Paulien Lingier (KU Leuven), Tom Cottem (KU Leuven) en Dr. Jolien Vanschoenwinkel (KU Leuven)

Activiteiten 2020

In 2020 bestond het onderzoek voor het project 'Arbeidsorganisatie en personeelsbeschikbaarheid' uit drie delen:

- Deel 1: Beschrijvend en verklarend kwantitatief onderzoek over telewerken en personeelsbeschikbaarheid
- Deel 2: Casestudies naar de impact van innovatieve arbeidsorganisatie op personeelsbeschikbaarheid

- Deel 3: Voorbereidingen voor de stakeholdersanalyse

Het eerste deel was gericht op het afronden van het jaarplan van 2019 bestaande uit kwantitatieve analyses. In 2019 waren we reeds aan de slag gegaan met uitgebreide databestanden omtrent telewerken, de personeelspeiling, ziektecijfers en personeelseffectieven. In 2020 hebben we hier uitgebreidere verklarende analyses op verricht aan de hand van multivariate regressieanalyses met cluster-robuuste standaardfouten. Deze analyses toonden aan dat telewerken een verlaging in ziekteduur en –frequentie kan betekenen. Hoewel het hier over kleine, maar weliswaar significante effecten gaat, is dit een interessante bevinding voor organisaties waarin telewerken nog niet sterk ingebed is. Daarnaast vonden we dat 55-plussers en vrouwen hogere ziektecijfers vertonen. Ten slotte toonden onze resultaten geen significant verband tussen telewerk en personeelsbeschikbaarheid.

Voor het tweede deel selecteerden we drie cases om de relatie tussen innovatieve arbeidsorganisatie (IAO) en personeelsbeschikbaarheid meer in de diepte te onderzoeken. Dit deel van het onderzoek vond plaats midden in de coronacrisis (april 2020 – november 2020). Omwille van tijdelijke en acute onderbezetting van de HR-afdeling en de impact van de coronacrisis op de werking van de derde case, besloot de entiteit om zich laattijdig terug te trekken uit het onderzoek. Voor de twee cases werd een verkennend interview met de HRBP's van de betrokken entiteiten afgenomen. Daarnaast hebben we in twee cases één focusgroep met leidinggevenden en één of twee focusgroepen met medewerkers georganiseerd. In totaal namen er 29 respondenten deel aan de focusgroepen; vijftien voor de eerste case en veertien voor de tweede. De belangrijkste conclusies hieruit zijn dat medewerkers telewerken als positief ervaren voor hun personeelsbeschikbaarheid. Daarnaast zouden ook resultaatgericht werken en zelforganiserende teams een positief effect hebben, waardoor het werk doenbaar blijft en medewerkers gemotiveerd blijven om hun job uit te oefenen. Het onderzoek toonde echter ook aan dat IAO niet geschikt is voor alle entiteiten en dus geen wondermiddel is om alle organisatievragen op te lossen. Elementen van IAO kunnen ook leiden tot een aantal neveneffecten zoals minder verbondenheid met de organisatie, overpreseteren en vervaging werk en privé. We kunnen dus concluderen dat er voornamelijk sprake is van een indirecte link tussen de elementen van IAO en personeelsbeschikbaarheid. Deze indirecte link werd ook vooropgesteld in het theoretisch kader van Op De Beeck & Hondeghem (VTOM, 2019) dat werd ontwikkeld in de eerste fase van dit onderzoek.

In het derde deel werden, zoals voorzien in het jaarplan, voorbereidingen getroffen voor de stakeholdersanalyse. Hiervoor werden enkele voorbereidende gesprekken met AgO en het kabinet van Vlaams minister Somers ondernomen. Daarnaast werd er ook al gezocht naar een geschikte software voor deze onderzoeksmethode en werden reeds initiële vragenlijsten opgesteld. Door vertragingen ten gevolge van de coronacrisis, andere onvoorziene omstandigheden en het naderende einde van het Steunpunt werd echter in samenspraak met de begeleidende werkgroep besloten om de voorbereidingen hiervoor *on hold* te zetten.

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 4/02/2020: Voorstelling stand van zaken + voorstelling plan van aanpak nieuwe onderzoeksfase
- 29/06/2020: Bespreking verdere aanpak onderzoek
- 25/11/2020: Toelichting en discussie over resultaten casestudies + bespreking stakeholdersanalyse

PUBLICATIES

- Lingier, P., Cottem, T., & Hondeghem, A. (2020). Telewerken als sleutel tot een beter werknemerswelzijn binnen de Vlaamse overheid? *Over.Werk - Tijdschrift Van Het Steunpunt Werk, 30*(1), 138-149.
- Lingier, P., Cottem, T., & Hondeghem, A. (2020). *Het Nieuwe Werken in de Vlaamse overheid: Een verkennend onderzoek naar de impact op de personeelsbeschikbaarheid.* Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.
- Lingier, P., Steen, T., & Hondeghem, A. (2020). Het Nieuwe Werken in de federale en Vlaamse overheid: Een stand van zaken. *Vlaams Tijdschrift Voor Overheidsmanagement, 25*(4), 55-78.
- Vanschoenwinkel, J., Lingier, P., & Hondeghem, A. (2021 – in publicatie). *Het Nieuwe Werken en personeelsbeschikbaarheid: Resultaten van het casestudieonderzoek naar arbeidsorganisatie en personeelsbeschikbaarheid.* Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

VALORISATIE NATIONAAL

- 27/04/2020: Les in het kader van het vak 'Personeelsmanagement in de overheid' van de Master in het overheidsmanagement en –beleid – Voorstelling van de resultaten van het rapport Antecedenten van personeelsbeschikbaarheid en het rapport Het Nieuwe Werken in de Vlaamse overheid: Een verkennend onderzoek naar de impact op de personeelsbeschikbaarheid.
- 4/06/2020: Training 'New Way Of Working', een opleiding van het KU Leuven Instituut voor de Overheid over het rapport Het Nieuwe Werken in de Vlaamse overheid: Een verkennend onderzoek naar de impact op de personeelsbeschikbaarheid.

4.2.3 Thema 3: Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten

4.2.3.1 Project: Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten

Een goed infrastructuurinvesteringsbeleid is een wissel op de toekomst. Investeringen in grote infrastructuurprojecten vandaag moeten immers bijdragen aan het economische en maatschappelijk welzijn in de volgende decennia. Grote infrastructuurprojecten stellen echter ook specifieke uitdagingen die de governance bemoeilijken. De cycli van planning, bouw en exploitatie overspannen ten eerste verschillende jaren en legislaturen. De financiële kosten en maatschappelijke baten van grote infrastructuurprojecten zijn ongelijk verdeeld in de tijd. Ten tweede zijn investeringsprojecten doorgaans sector- en bestuurslaagoverschrijdend, waardoor ook verantwoordelijkheden versnipperd dreigen te geraken en er nood aan coördinatie ontstaat. Infrastructuur voorziet dikwijls onvoldoende in de behoefte, kwaliteit en betrouwbaarheid en dit vooral door beperkt budget, slechte planning en selectie/prioritering, inefficiënt en ineffectief management en ontoereikend beheer (OECD, 2015a).

Om deze ongewenste uitkomsten te voorkomen, schrijven veel internationale organisaties een programmatische manier van het benaderen van infrastructuurinvesteringen voor (OECD, 2015a; Triple Bridge, 2015; World Bank, 2014; World Economic Forum, 2012a). Deze manier van werken behelst dat een breed scala aan mogelijke infrastructuurprojecten tegen elkaar worden afgewogen om zo tot een samenhangend investeringsprogramma te komen. In 2016-2017 is een internationaal vergelijkend onderzoek gebeurd naar hoe investeringsprogramma's voor grote infrastructuurwerken in Nederland en het Verenigd Koninkrijk wordt aangepakt en wat Vlaanderen daarvan kan leren.

Na deze manier van werken in de brede zin te hebben bestudeerd in 2016-2017, werden in 2018, 2019 en 2020 steeds een specifiek onderdeel van deze werkwijze nader worden bestudeerd. Dit gebeurde door middel van een combinatie van documentanalyse, observaties en interviews bij Vlaamse en Nederlandse casussen. Op deze manier werd een drietal managementinstrumenten worden gevolgd in het beleidsproces: een kennisinstrument, een hard instrument en een zacht instrument. Voor deze verdeling is gekozen om een zo breed mogelijk beeld te creëren.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Onderzoeksgroep Politics & Public Governance van Universiteit Antwerpen, in samenwerking met het Centrum Overheid en Recht (CORe) van Universiteit Hasselt.

- Onderzoekspromotoren: Prof. Dr. Wouter Van Dooren (UAntwerpen) en Prof. Dr. Koen Verhoest (UAntwerpen)
- Onderzoeker: Lars Dorren (UAntwerpen)

Activiteiten 2020

In 2020 had het onderzoek een tweetal focuspunten. Ten eerste is een vergelijking uitgevoerd tussen de Nederlandse en Vlaamse processen. Een belangrijke vraag is welke impact de aanwezigheid van de door de Vlaamse en Nederlandse overheden gehanteerde processtructuren hebben op het proces van het kiezen van een infrastructuuroplossing. in het bijbehorende rapport, wat momenteel voor goedkeuring bij de ambtelijke begeleidingsgroep ligt, wordt geanalyseert in hoeverre verschillen in het verloop van processen in Vlaanderen en Nederland te verklaren zijn door de manier waarop deze twee overheden processen hebben ingericht.

Het tweede focuspunt in 2020 was het opstellen van een rapport met overkoepelende reflecties op basis van de in de afgelopen vier jaar verschenen rapporten. In het rapport wordt gezocht naar overkoepelende thema's in de eerder verschenen rapporten. Deze dienen vervolgens als basis voor het opstellen van handvatten voor de evaluatie van infrastructuurbesluitvormingsprocessen in het algemeen, en het Vlaamse decreet complexe projecten in het bijzonder. In 2021 zal nog een afsluitende workshop worden voorzien.

Valorisatie 2020

Begeleidende werkgroepen

De begeleidende werkgroep heeft het programma voor 2020 in 2019 goedgekeurd. Daar het onderzoek in dit jaar afliep, is de werkgroep enkel gevraagd zich schriftelijk uit te spreken over de opgeleverde rapporten.

Publicaties

- Rapport: Dorren, L., Van Dooren, W., Verhoest, K., (te verschijnen) Werken aan complexe projecten. Aanbevelingen voor projectmanagement in de Onderzoeksfase. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Ligt op het moment van schrijven ter goedkeuring bij de begeleidingsgroep van het project.
- Rapport: Dorren, L., Van Dooren, W., Verhoest, K., (te verschijnen) Een Vlaams investeringsbeleid voor grote infrastructuurprojecten. Afsluitende reflecties. Wordt momenteel afgerond.

- PROEFSCHRIFT: DORREN, L. (2021). ANALYSIS AS THERAPY. THE THERAPEUTIC FUNCTION OF EX ANTE ANALYSES IN INFRASTRUCTURE POLICY PROCESSES. ANTWERPEN: UNIVERSITEIT ANTWERPEN.
- ARTIKEL: DORREN, L., WOLF, E. E. A. (NO DATE) TRUSTED BY ALL? HOW EVIDENCE-BASED POLICY MAKING OBFUSCATES POLICY CONFLICT. INGESTUURD VOOR PUBLICATIE.

VALORISATIE NATIONAAL

- Panel tijdens de NIG Annual Work Conference op voorgezeten door Lars Dorren

VALORISATIE INTERNATIONAAL

- Presentatie tijdens de virtuele ECPR Joint Sessions op 17 april 2020 door Lars Dorren
- Presentatie tijdens de virtuele CIPA Paper Sessions op 29 mei 2020 door Lars Dorren

4.2.4 Thema 4: Digitale Vlaamse overheid

4.2.4.1 Project: Digitale Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid wenst dat digitale interacties met haar partners (zijnde burgers, ondernemingen, non-profit organisaties, verenigingen en andere overheden) optimaal verlopen. Om deze visie te realiseren moet er duidelijkheid zijn over de wijze waarop de toenemende digitalisering van de overheidswerking zich verhoudt tot de bestuurlijke organisatie van die overheid. Hierbij vormt de autonomie en eigenheid van agentschappen van de Vlaamse overheid en lokale besturen een extra aandachtspunt.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan het KU Leuven Instituut voor de Overheid.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Joep Crompvoets (KU Leuven)
- Onderzoeker: Stijn Wouters (KU Leuven)

Activiteiten 2020

In 2020 bouwt het project verder op de resultaten geboekt in de voorbije jaren.

Voor het thema 'generieke IT-voorzieningen' werd de dataverzameling afgerond en de modelontwikkeling van gezamenlijk gebruikte generieke IT-voorzieningen aangevat.

Het thema 'samenwerkende dienstenintegratoren' werd afgerond door een survey uit te voeren met Vlaamse en lokale gebruikers van de gegevens en diensten aangeboden door de Vlaamse dienstenintegrator (VDI). Op basis daarvan werd een antwoord geformuleerd op de volgende deelonderzoeksvragen: *'Wat zijn de knelpunten en problemen?'* en *'Hoe kan een betere samenwerking tussen de dienstenintegratoren tot stand komen?'* De onderzoeksresultaten werden in een intern rapport meegedeeld aan de leden van de begeleidende werkgroep.

Voor het thema authentieke gegevensbronnen werd de dataverzameling van 2019 verwerkt en gepubliceerd. De volgende onderzoeksvragen werden daarbij beantwoord: Ten eerste *'Wat zijn de authentieke gegevensbronnen en hun scope?'* Meer bepaald: *'Wat zijn authentieke gegevensbronnen?'*, *'Welke zijn de authentieke gegevensbronnen?'* en *'Wat zijn de knelpunten en problemen?'* Ten tweede: *'Wat zijn aandachtpunten voor een goed (interbestuurlijk) beheer van authentieke gegevensbronnen?'*

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 12 februari 2020: Opvolgingsvergadering 9 begeleidingsgroep DigiVO
  - Deelnemers: Jan Smedts (Kabinet), Hans Arents (Informatie Vlaanderen), Henk Vanderstraeten (Informatie Vlaanderen), Dirk Vergauwen (Het Facilitair Bedrijf), Joep Crompvoets (KU Leuven), Stijn Wouters (KU Leuven).
- 17 november 2020: Opvolgingsvergadering 10 begeleidingsgroep DigiVO
  - Deelnemers: Jan Smedts (Kabinet), Hans Arents (Informatie Vlaanderen), Henk Vanderstraeten (Informatie Vlaanderen), Nathalie Alen (Het Facilitair Bedrijf), Joep Crompvoets (KU Leuven), Stijn Wouters (KU Leuven).

PUBLICATIES

- Wouters, S., & Crompvoets, J. (2020). Samenwerkende dienstenintegratoren. (Intern rapport). Leuven: Rapport Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.
- Wouters, S., & Crompvoets, J. (2020). Een digitale Vlaamse overheid: Authentieke gegevensbronnen. Leuven: Rapport Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.
- Wouters, S., Janssen, M., & Crompvoets, J. (2020). Governance challenges of inter-organizational digital public services provisioning: A case study on digital invoicing services in Belgium. In G. Viale Pereira, M. Janssen, H. Lee, I. Lindgren, M.P. Rodríguez Bolívar, H.J. Scholl, & A. Zuiderwijk (Red.). *Electronic Government: EGOV 2020, LNCS, vol. 12219* (pp. 223-235). Cham: Springer.
- Wouters, S., Lember, V., & Crompvoets, J. (2021, Accepted). Coordinating the digital transformation of inter-organizational public services. The case of e-invoicing in Belgium. dms – der moderne staat – Zeitschrift für Public Policy, Recht und Management, 14(1-2021).

VALORISATIE NATIONAAL

- Presentatie/Advies FOD BOSA – Enterprise Architecture – Mapping the Digital Government from a Public Administration Perspective (02.04.2020)
- Vorming lokale overheid en digitalisering (29 okt. 2020)
- Advies Adviesaanvraag SERV - Wijziging bestuursdecreet

VALORISATIE INTERNATIONAAL

- Workshop DMS-Special Issue (01/2021): 11-12.03.2020, Potsdam, Duitsland
- EGOV2020 – IFIP EGOV-CeDEM-EPART 2020 Conferentie: 31.08-02-09.2020, Linköping, Sweden (Digitale conferentie).

4.3 ONDERZOEKSLIJN 3: LOKALE AUTONOMIE EN LOKALE VERANTWOORDELIJKHEID

De onderzoekslijn rond 'lokale autonomie en lokale verantwoordelijkheid' verwijst naar de cruciale rol van de lokale besturen in het Vlaamse overheidsbestel. De drie gedefinieerde thema's rond 'financieel vermogen en verantwoordelijkheid', 'ambtelijke capaciteit' en 'bovenlokale samenwerking' bieden onderzoekscapaciteit om de bestuurskracht van lokale besturen te verhogen en hun wendbaarheid, klantgerichtheid en innovatievermogen te versterken als volwaardige partners van de Vlaamse overheid.

4.3.1 Thema 1: Financiën

4.3.1.1 Project 1: Financiële verantwoordelijkheid

KU Leuven

Finaliseren onderzoek naar de beleidsmatige consolidatie in het kader van de beleids- en beheerscyclus, waarbij het governance-aspect nog werd uitgediept en afgestemd op het luik m.b.t. de financiële consolidatie.

UGent

Finaliseren onderzoek naar de managementrapportering en integratie governance-aspecten van de financiële en beleidsmatige consolidatie.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management van de Universiteit Gent in samenwerking met het KU Leuven Instituut voor de Overheid.

- Onderzoekspromotoren: Prof. Dr. Geert Bouckaert (KU Leuven) en Prof. Dr. Johan Christiaens (UGent)
- Onderzoekers: Mattias Stepman (KU Leuven) en Christophe Vanhee (UGent)

Activiteiten 2020

KU Leuven

Voor wat betreft het luik rond de beleidsmatige consolidatie werd de BBC-gids voor beleidsmatige consolidatie in het voorjaar afgewerkt en voorgelegd aan de begeleidende werkgroep. Op vraag van de klankbordgroep werd de opbouw van het rapport aangepast in functie van de toegankelijkheid en leesbaarheid van de gids.

UGent

In het voorjaar werden nog enkele afsluitende gesprekken ingepland met het oog op het in kaart brengen van enkele praktijken m.b.t. managementrapportering bij de Vlaamse lokale besturen (o.a. ORBA & ontwikkelen van datawarehouse). Het verkennend onderzoeksrapport werd afgerond en besproken met de begeleidende werkgroep. In het rapport worden op basis van wetenschappelijke inzichten en diverse cases kritische succesfactoren voor de implementatie van een effectief werkend managementrapporteringssysteem bij de Vlaamse lokale besturen toegelicht en worden tevens een aantal aanbevelingen t.a.v. de Vlaamse overheid geformuleerd.

KU Leuven & UGent

De onderzoekers hebben gedurende 2020 meegewerkt aan een themanummer 'BBC 2020 en consolidatie – De weg naar beleidsmatige en financiële consolidatie' van het magazine Impuls. Impuls is een driemaandelijks tijdschrift van Exello.net vzw, dat zich richt de (adjunct)-algemeen directeurs en andere leden van het lokale managementteam van de Vlaamse lokale besturen. Concreet hebben de onderzoekers hiervoor een academische bijdrage aangeleverd en de uitwerking van de diverse praktijkcases ondersteund. Verkennende gesprekken werden gevoerd om in 2021 eventueel mee te werken aan een themanummer rond 'rapportering en rapporteringstools in de Vlaamse lokale besturen'.

Naar aanleiding van het beëindigen van onze onderzoekswerkzaamheden binnen het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing 2016-2020 werden aan de bevoegde minister Bart Somers een aantal slotaanbevelingen overgemaakt m.b.t. het concept van een 'geconsolideerde beleids- en beheerscyclus' bij de lokale besturen in te voeren, met een specifieke focus op de rol van het Vlaamse overheidsniveau bij deze implementatie.

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 7 februari 2020 (fysiek)
- 9 november 2020 (online)

PUBLICATIES

- Impuls (2020), 'BBC 2020 en consolidatie – De weg naar beleidsmatige en financiële consolidatie', Uitgeverij Vanden Broele, nr. 2, april-mei-juni 2020
- Bouckaert, G., Christiaens J., Stepman, M. & Vanhee C. (2020) 'BBC-gids voor beleidsmatige consolidatie'. Deze publicatie is terug te vinden op de website van het Steunpunt
- Bouckaert, G., Christiaens J., Stepman, M. & Vanhee C. (2021) 'Managementrapportering bij lokale besturen'. Deze publicatie zal in het voorjaar van 2021 (vermoedelijk midden maart) terug te vinden zijn op de website van het Steunpunt.
- Stepman, M. (2020). BBC en SDG's, een sterk duo. Lokaal, VVSG-maandblad voor de lokale bestuurder; nr. 9; p. 22-23.

VALORSATIE NATIONAAL

- Aanbevelingsbrief aan de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur. Deze aanbevelingsbrief zal in het voorjaar van 2021 terug te vinden zijn op de website van het Steunpunt.
- Geplande studiedagen om de BBC-gids voor beleidsmatige consolidatie en de onderzoeksbevindingen m.b.t. de managementrapportering aan een ruimer publiek kenbaar te maken, hebben omwille van COVOD-19 niet kunnen plaatsvinden. De BBC-gids werd wel kenbaar gemaakt via de BBC GOP nieuwbrief van 18 januari 2021 en de Binnenland nieuwsbrief van 27 januari 2021 en is tevens beschikbaar op de website van ABB. Ook het onderzoeksrapport m.b.t. managementrapportering zal in het voorjaar van 2021 langs dezelfde wegen nog aangekondigd worden.

4.3.1.2 Project 2: Financiële verhoudingen – impact financieringsstromen op lokale beleidsregie

In heel wat beleidsdomeinen voeren lokale besturen de regie. Regie betekent dat het lokaal bestuur de beleidsdoelstellingen bepaalt en de lokale beleidsnetwerken aanstuurt. Het lokaal beleid wordt echter niet alleen gemaakt door actoren van de lokale besturen, ook centraal gesubsidieerde instellingen spelen lokaal een belangrijke rol. Denk hierbij aan scholen, huisvestingsmaatschappijen, welzijnsorganisaties, enz. Deze lokale, niet gemeentelijke actoren worden geconfronteerd met diverse doelstellingen, financieringsvoorwaarden en regelingen van zowel het lokale, het Vlaamse en federale niveau. Deze diverse doelstellingen, financieringsvoorwaarden en regelingen hebben mogelijk een andere beleidslogica dan wat de lokale besturen voorstaat.

We bestuderen in deze onderzoekslijn het coördinatievraagstuk dat ontstaat wanneer centrale financieringsstromen naar lokale actoren en lokale beleidsregie op elkaar moeten worden afgestemd. Indien lokale besturen de regierol krijgen toebedeeld moeten zij immers ook in staat zijn om de betrokken actoren aan te sturen en invloed uit te oefenen op de lokale beleidsnetwerken. Hiervoor moet een lokaal bestuur beschikken over voldoende beleidsinstrumenten die hen doorzettingsmacht geven. In de praktijk ontbreken die instrumenten soms waardoor de regierol steunt op vrijwilligheid en overleg. Een gebrek aan instrumenten beperkt de mogelijkheden van lokale besturen om de lokale beleidsnetwerken tijdig en adequaat bij te sturen.

Financiële instrumenten geven veel formele doorzettingsmacht en zijn daarom essentieel voor de invulling van de regierol . Binnen deze onderzoekslijn ligt de focus dan ook op financiële sturingsinstrumenten. We trachten volgende centrale onderzoeksvraag te beantwoorden: in welke mate heeft doelincongruentie in financieringsstromen een impact op de lokale regie en hoe kunnen we aan de hand van financiële instrumenten lokale regie versterken?

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Onderzoeksgroep Politics & Public Governance van de Universiteit Antwerpen.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Wouter Van Dooren (UAntwerpen)
- Onderzoekers: Jolijn De Roover (UAntwerpen) en Lieven Janssens (UAntwerpen)

Activiteiten 2020

In 2020 hebben we de interviewronde met diverse Vlaamse administraties en koepelorganisaties afgewerkt en het regierapport gefinaliseerd. In het regierapport hebben we vier beleidsscenario's verwerkt om de lokale regierol te versterken aan de hand van financiële sturingsinstrumenten.

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 27-08-2020

PUBLICATIES

- De Roover, J., & Van Dooren, W. (2020). De impact van financieringsstromen op de lokale beleidsregie.

- De Roover, J., & Van Dooren, W. (2021). De impact van de verfondsing van sectorale financiering op de lokale beleidsdynamiek. *(Nog niet gepubliceerd, goedkeuring stuurgroep ABB, naar de algemene stuurgroep SBV gestuurd)*
- De Roover, J. & Van Dooren, W. (2020). "From formal to practiced: Mechanisms of local financial and policy autonomy." *(Review and resubmit Regional & Federal studies)*
- De Roover, J., Wynen, J., Van Dooren, W., & Boon, J. (2020). "Local governments' practiced autonomy: Do formal autonomy, administrative capacity, scale and political change matter?" *(Nog in te sturen naar academisch tijdschrift)*
- De Roover, J., & Van Dooren, W. (2020). "Does political change lead to changes in policy? An analysis of the impact of new mayors and majorities on local budgeting choices." *(Nog in te sturen naar academisch tijdschrift)*

4.3.1.3 Project 3: Financiële verhoudingen – impact verfondsing sectorale financiering op lokale beleidsdynamiek

In 2016 is het decreet tot wijziging van diverse decreten houdende de subsidiëring van de lokale besturen geïmplementeerd. De toepassing van dit decreet heeft ertoe geleid dat eerder geoormerkte sectorale doelsubsidies werden ingekanteld in het gemeentefonds. De voorwaardelijke financiering ten voordele van zeven beleidssectoren werd vervangen door een onvoorwaardelijke basisfinanciering in de vorm van een aanvullende dotatie via het gemeentefonds. Hierdoor zijn de middelen niet langer geoormerkt. Dit heeft de lokale formele autonomie uitgebreid en de lokale bestuurders meer beleidsruimte gegeven om eigen beslissingen te nemen over de besteding van de financiële middelen. In deze onderzoekslijn onderzoeken we of lokale besturen de grotere formele autonomie ook gebruiken in de praktijk. De inkanteling van de sectorale subsidies in het gemeentefonds noemen we 'de verfondsing'.

Elke verandering gaat gepaard met onzekerheid. De verfondsing van de geoormerkte subsidies leidde in de beleidssectoren tot ongerustheid. De angst rees dat de 'zachte' beleidsvelden (bijv. sport, jeugd, cultuur, integratie…) financiële middelen zouden verliezen aan 'harde' beleidsvelden. Dit blijkt o.a. uit de adviesrapporten die de SARC Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, de Vlaamse Sportraad en de Algemene raad hebben geschreven naar aanleiding van de verfondsing. De adviesraden juichen de administratieve vereenvoudiging toe die met de inkanteling gepaard gaat, maar drukken ook nadrukkelijk hun bezorgdheid uit over de beslissing om de eerder geoormerkte subsidies zonder label naar het gemeentefonds over te hevelen. Hierdoor neemt volgens hen de onzekerheid toe of de middelen blijvend aan cultuur, sport en jeugd besteed zullen worden (SARC, 2014, 2015). Tegenover de sectorale angst staat de visie van de sector binnenland dat meer autonomie zal leiden tot meer lokaal maatwerk, minder administratieve last en meer fiscale discipline. De verfondsing laat toe om dit debat te objectiveren met onderzoek en biedt ons een unieke empirische context om de impact van financieringsmodellen op lokaal beleid te meten.

De verfondsing roept heel wat vragen op: Besteden lokale besturen hun financiële middelen nu anders? Heeft deze verandering meer lokaal maatwerk mogelijk gemaakt en de administratieve last verminderd? Is de beleidsaandacht voor de ingekantelde beleidssectoren verwaterd? Heeft deze verandering ervoor gezorgd dat er minder geïnvesteerd wordt in vernieuwing en innovatie? Heeft de grotere formele autonomie veranderingen teweeggebracht in de perceptie en gebruik van de autonomie in de praktijk? Kortom we trachten een antwoord te vinden op de vraag: hoe en in welke mate heeft de inkanteling van de geoormerkte sectorale doelsubsidies een impact op de lokale beleidsdynamiek?

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Onderzoeksgroep Management en Bestuur van de Universiteit Antwerpen.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Wouter Van Dooren (UAntwerpen)
- Onderzoeker: Jolijn De Roover (UAntwerpen)

Activiteiten 2020

In het kader van het onderzoek naar de impact van de verfondsing hebben we in 2020 een analyse uitgevoerd van de beleidsdoelstellingen van Vlaamse lokale besturen. De beleidsdoelstellingen en bijhorende exploitatie-uitgaven hebben we via het BBC-dataplatform verkregen. We hebben geanalyseerd in welke mate lokale besturen sinds de verfondsing meer inzetten op 'echt lokaal beleid', d.w.z. op beleidsdoelstellingen die nooit gesubsidieerd zijn via het systeem van geoormerkte subsidies. De analyse van de beleidsdoelstellingen hebben we verwerkt in het verfondsing-rapport en een academische paper.

Naast de doelstellingenanalyse hebben we ook de impact van politieke verandering op de lokale exploitatie-uitgaven geanalyseerd. Hier hebben we voorbij de 'verfondse' beleidssectoren gekeken, naar alle beleidssectoren waar lokale besturen volgens de BBC-data geld aan besteden. De vraagstelling was echter ook zeer relevant om de impact van de verfondsing te nuanceren en kaderen aangezien politieke verandering vaak als belangrijk drijfveer wordt beschouwd van veranderingen in de lokale uitgavenpatronen. Ook over de impact van politieke verandering hebben we een academisch artikel geschreven.

Tot slot hebben we de vorige versie van het verfondsing-rapport een update gegeven met recente BBC-data. Zo hebben we de budgetten 2020-2025 verwerkt in het verfondsing-rapport en alle voorgaande analyses verwerkt tot één finaal verfondsing-rapport.

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- 27-08-2020

PUBLICATIES

- De Roover, J., & Van Dooren, W. (2020). De impact van financieringsstromen op de lokale beleidsregie.
- De Roover, J., & Van Dooren, W. (2021). De impact van de verfondsing van sectorale financiering op de lokale beleidsdynamiek. *(Nog niet gepubliceerd, goedkeuring stuurgroep ABB, naar de algemene stuurgroep SBV gestuurd)*
- De Roover, J. & Van Dooren, W. (2020). "From formal to practiced: Mechanisms of local financial and policy autonomy." *(Review and resubmit Regional & Federal studies)*
- De Roover, J., Wynen, J., Van Dooren, W., & Boon, J. (2020). "Local governments' practiced autonomy: Do formal autonomy, administrative capacity, scale and political change matter?" *(Nog in te sturen naar academisch tijdschrift)*
- De Roover, J., & Van Dooren, W. (2020). "Does political change lead to changes in policy? An analysis of the impact of new mayors and majorities on local budgeting choices." *(Nog in te sturen naar academisch tijdschrift)*

4.3.2 Thema 2: Ambtelijke capaciteit

4.3.2.1 Project 1: Ambtelijke capaciteit bij lokale besturen

In 2020 werd eerst nog het rapport afgewerkt mbt de methodologische oefening uit 2019. Verder werd in 2020 het laatste deelonderzoek (2020) naar ambtelijke capaciteit uitgevoerd. Daarbij belichten we de organisatie van de lokale besturen op vlak van ruimtelijke ordening. De doelstelling van dit onderzoek is tweeledig. Enerzijds is het doel verbredend: door een ander soort opdracht (een grondgebonden tegenover een persoonsgebonden bevoegdheid) te onderzoeken en een aantal cases voor beide onderzoeken constant te houden, kijken we hoe lokale besturen zich organiseren over verschillende beleidsdomeinen heen. Een tweede doelstelling is verdiepend van aard. De factoren, en de interactie tussen deze factoren, die bepalend bleken voor een goede organisatie inzake kinderopvang worden geverifieerd en verfijnd binnen een ander beleidsdomein.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management van de Universiteit Gent.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Joris Voets (UGent)
- Onderzoekers: Bram Van Haelter (UGent), David Vos (UGent) en Inke Torfs (UGent)

Activiteiten 2020

In 2020 werd eerst nog het rapport afgewerkt mbt de methodologische oefening uit 2019. Voor de laatste deelstudie werd in een eerste fase een literatuurstudie gemaakt van Vlaamse en internationale onderzoeken naar lokale ruimtelijke ordening, in het bijzonder gelinkt aan de capaciteit of bestuurskracht van gemeenten. In deze fase werden ook verschillende beleidsdocumenten geanalyseerd om een zicht te krijgen op het hedendaags decretaal kader, en werden een aantal voorbereidende expertinterviews georganiseerd. In een tweede fase werden tien cases grondig bestudeerd aan de hand van een gestructureerde documentanalyse (beleidsdocumenten, ruimtelijke plannen,...) en in totaal 33 diepte-interviews met schepenen, ambtenaren en GECORO-voorzitters.

Uit de resultaten bleek dat de onderzochte lokale besturen er over het algemeen in slagen om beheersmatige taken (zoals het tijdig afleveren van vergunningen) te realiseren. Anderzijds stellen we verschillen tussen de onderzochte gemeenten vast aangaande beleidsmatige opdrachten. Zo bleken bijvoorbeeld niet alle lokale besturen in staat om een ruimtelijke visie te ontwikkelen en een performante handhaving te organiseren. Een grotere schaal, adequate investeringen in ambtelijk personeel, een politieke visie en een goede samenwerking tussen ambtenaren en politici creëren samen het potentieel om sterker ruimtelijk beleid te realiseren. Voorts werden een aantal aanbevelingen geformuleerd inzake de verschillende opdrachten binnen ruimtelijke ordening (beleidsdomeinspecifiek), alsook inzake de ruimere capaciteit(sontwikkeling) van de lokale besturen (op organisatieniveau).

Valorisatie 2020

BEGELEIDENDE WERKGROEPEN

- Akkoordverklaring methode en case-selectie via mail (05/02/2020)

PUBLICATIES

- Van Haelter, B., Vos, D. Voets, J. (2020). Tussentijds rapport ambtelijke capaciteit. Rapport D/2020/10106/002
- Van Haelter, B., Vos, D., Broucker, B., & Voets, J. (2020). De determinanten van innovatiecapaciteit in de Vlaamse lokale besturen. *VLAAMS TIJDSCHRIFT VOOR OVERHEIDSMANAGEMENT*, *2020*(1), 53–71.
- Van Haelter, B., Torfs, I., Voets, J. (2021). Ambtelijke capaciteit bij Vlaamse lokale besturen: toegepast op ruimtelijke ordening (in afwerking)
- Van Haelter, B., Voets, J. (2021). Ambtelijke capaciteit bij Vlaamse lokale besturen: reflectienota.
- Van Haelter, B., Voets J. "Drivers of Reform Implementation in Local Government: A Qualitative Comparative Analysis" (in review)

VALORISATIE NATIONAAL EN INTERNATIONAAL

Wegens Corona zijn alle geplande valorisatie-activiteiten geannuleerd (paper voor IRSPM-conferentie in april 2020, presentatie op ABB-academie/event Guido Decosterprijs, presentatie paper op FEB Research Day).

4.3.2.2 Project 2: Governance van bovenlokaal sociaal beleid: implicaties voor ambtelijke capaciteit

Reeds verscheidene jaren is er de beleidskeuze om de bevoegdheden en autonomie van lokale besturen te versterken. De aanname van deze beleidsdoelstelling is dat lokale besturen het best geplaatst zijn om te beslissen welke richting het bestuur moet uitgaan in functie van een optimale dienstverlening voor de burger. Deze opvatting ligt in de lijn van internationale ontwikkelingen op het vlak van binnenlands bestuur. Een cruciale voorwaarde om de doelstelling van meer autonomie daadwerkelijk te realiseren is dat de lokale besturen ook over de nodige capaciteit beschikken om hun opdrachten te vervullen. Het is deze capaciteit (i.h.b. ambtelijke capaciteit) die de focus van dit onderzoek vormt.

Dit onderzoek bouwt voort op het rapport 'Ambtelijke capaciteit en de regierol van lokale besturen. Een casestudy van het lokale integratiebeleid' (Deprez, Hondeghem, Trui, & Diels, 2019). In dat onderzoek werd nagegaan hoe lokale besturen hun capaciteit organiseren en ontwikkelen om een specifieke taak of doelstelling, in dit geval het integratiebeleid, te realiseren. In het onderzoeksjaar 2020 werd voortgebouwd op deze inzichten en werd de ambtelijke capaciteit voor en door samenwerking op vlak van lokaal sociaal beleid vanuit een intergemeentelijk perspectief onderzocht. Samenwerking kan immers fungeren als verlengstuk of hefboom voor de eigen capaciteit, maar vergt tegelijkertijd ook specifieke competenties en vaardigheden van het betrokken politiek en ambtelijk personeel. In deze laatste fase van het onderzoek werd dieper ingegaan op de volgende onderzoeksvragen:

- Hoe ziet de governance van bovenlokale samenwerkingsverbanden op het vlak van sociaal beleid eruit?
- Over welke ambtelijke capaciteit moeten lokale besturen beschikken om aan bovenlokale samenwerkingsverbanden op het vlak van sociaal beleid te participeren?
- In welke mate creëren bovenlokale samenwerkingsverbanden op het vlak van sociaal beleid bijkomende ambtelijke capaciteit voor lokale besturen?

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan het KU Leuven Instituut voor de Overheid.

- Onderzoekspromotor: Prof. Dr. Annie Hondeghem (KU Leuven)
- Onderzoeker: Dr. Jolien Vanschoenwinkel (KU Leuven)

Activiteiten 2020

In het onderzoeksjaar 2020 werden er eerst een aantal verkennende interviews afgenomen bij enkele personen met een grote voorkennis binnen het domein van lokaal sociaal beleid, om zo meer inzicht te krijgen in bovenlokale samenwerking op het gebied van lokaal sociaal beleid. Tijdens deze gesprekken werden verschillende *good practices* vermeld die als mogelijke cases van dit onderzoek konden dienen. Van deze *best practices* werd een korte caseomschrijving gemaakt om zo de meest interessante cases voor dit onderzoek uit de kiezen. Er werd hierbij gekeken naar de volgende criteria: soort samenwerkingsverband, bestaansduur (oprichtingsdatum), regionale spreiding (locatie) en de grootte van het samenwerkingsverband (aantal betrokken lokale besturen. Op basis van deze omschrijving werden de volgende cases geselecteerd: W13, ISOM, Welzijnszorg Kempen en Welzijnsregio Noord-Limburg.

In het onderzoek werden twee dataverzamelingsmethoden toegepast: documentenanalyse en semi-gestructureerde interviews. Bij de documentenanalyse werden onder andere de website, enkele officiële documenten van de organisatie, zoals het meerjarenplan voor 2020-2025, en relevante wetgeving omtrent sociaal beleid en bovenlokale samenwerkingsverbanden geanalyseerd. Daarnaast werden er semi-gestructureerde interviews afgenomen, waarbij een topiclijst werd gebruikt in de vorm van uitgeschreven vragen. De vragenlijst bestond uit vijf grote delen: algemene vragen m.b.t. het samenwerkingsverband, de voorwaarden en valkuilen om toe te treden tot het samenwerkingsverband, de governance van het samenwerkingsverband, de effecten van het samenwerkingsverband, en tot slot wordt er kort gepeild naar de invloed van de hoeveelheid aan samenwerkingsverbanden binnen het domein van lokaal sociaal beleid. In totaal werden 27 interviews afgenomen: 9 bij W13, 5 bij ISOM, 7 bij Welzijnszorg Kempen en 5 bij Welzijnsregio Noord-Limburg.

De resultaten van de casestudies werden nagelezen door de directeurs van de samenwerkingsverbanden en neergeschreven in het rapport 'Governance van bovenlokaal sociaal beleid: implicaties voor ambtelijke capaciteit'.

Valorisatie 2020

Begeleidende werkgroepen

De laatste BGW voor dit project dateert van 13/122019. In 2020 werd omwille van de coronacrisis enkel via e-mail gecorrespondeerd.

Publicaties

- Vanschoenwinkel, J., Hondeghem, A., & Verdru, L. (2020). *Governance van bovenlokaal sociaal beleid: implicaties voor ambtelijke capaciteit*. Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.
- Verdru, L. (2020). *Governance en ambtelijke capaciteit voor en door bovenlokale samenwerking. Een casestudy binnen het domein lokaal sociaal beleid*. Leuven, KU Leuven, Faculteit Sociale Wetenschappen. Opgehaald van https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/sites/default/files/public/events/Scriptieprijs/2020/masterproef_loes_verdru.pdf

VALORISATIE NATIONAAL

- 09/12/2020: Studienamiddag ABB 'lokaal bestuur door een academische bril' (Teams Live – deelname)
- Voorstelling van het onderzoek op de Werkgroep regionaal sociaal beleid van Vlinter. Initieel gepland op 2/12/2020, maar verdaagd naar 3/2/2021.

4.3.3 Thema 3: Bovenlokale en stadsregionale arrangementen

4.3.3.1 Project: Bovenlokale en stadsregionale arrangementen

Dit onderzoeksproject start vanuit de vaststelling dat maatschappelijke uitdagingen steeds meer vanuit een regionale bril worden bekeken. In veel Vlaamse beleidsdomeinen worden regio's en in het bijzonder stadsregio's naar voor geschoven als relevante schaal om complexe problemen aan te pakken (zie onder andere recente ontwikkelingen binnen mobiliteit, zorg, ruimtelijke ordening, sociaaleconomisch beleid, …). Vanuit dit onderzoeksproject worden mogelijke pistes ontwikkeld om de haalbaarheid, zinvolheid en gevolgen van verschillende bestuurlijke alternatieven voor de beleidsaanpak van maatschappelijke problemen op een stadsregionaal niveau in kaart te brengen. Daarbij worden verschillende invalshoeken gebruikt (vanuit netwerkperspectief, vanuit bestuurlijk/juridisch perspectief, en met aandacht voor financiering en fiscaliteit), zonder voorafnames.

Onderzoeksteam

Dit project wordt uitgevoerd aan de vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management van de Universiteit Gent.

- Onderzoekspromotoren: Prof. Dr. Filip De Rynck (UGent) en Prof. Dr. Joris Voets (UGent)
- Onderzoekers: Pieterjan Schraepen (UGent) en David Vos (UGent)

Activiteiten 2020

In 2020 werden de reeds voordien opgestarte deelonderzoeken afgewerkt met het oog op de finale output. Er werd hiervoor nog bijkomende dataverzameling en analysewerk verricht voor het deelonderzoek over de rol van vrijwillige intergemeentelijke samenwerking in het kader van stadsregionale kwesties. Dit deelonderzoek resulteerde in volgende onderzoeksnota 'De streekintercommunales en stadsregionale beleidsvoering in Vlaanderen: Vrijwillige intergemeentelijke samenwerking voor het regionale omgevingsbeleid'.

Vervolgens werd er in een volgend deelonderzoek gefocust op het potentieel en de rol van provinciebesturen voor stadsregionaal beleid. In dit deeltraject onderzochten we op welke wijze de provinciebesturen binnen de huidige (plannings)context hun rol opnemen en welke mogelijkheden dit biedt aangaande stadsregionale materies. Dit deelonderzoek vond zijn neerslag in de onderzoeksnota 'Provinciaal omgevingsbeleid: een bijdrage tot stadsregionaal beleid? De rol van de provinciebesturen op het bovenlokale niveau'.

In de tweede helft van 2020 verschoof de onderzoeksfocus naar stadsregionale aspecten binnen de organisatie en werking van de Vlaamse overheid zelf. Hierbij gingen we via een gerichte analyse van casestudies na hoe de transformatie van de Vlaamse overheid richting stadsregionaal beleid nu reeds evolueert en in welke mate recente innovatieve bestuurlijke praktijken reeds een aanzet bevatten voor een meer geïntegreerde werking van de Vlaamse overheid. Voor dit deelonderzoek werd in 2020 de dataverzameling en het voornaamste analysewerk voltooid. Deze bevindingen zullen begin 2021 verwerkt worden in ons finaal eindrapport, alsook leiden tot een laatste aparte nota over de case van de vervoerregio's.

Valorisatie 2020

Begeleidende werkgroepen

- 18/02 (Kabinet Somers)

Publicaties

- Schraepen, P., De Rynck, F., & Voets, J. (2020). Provinciaal omgevingsbeleid: een bijdrage tot stadsregionaal beleid? De rol van de provinciebesturen op het bovenlokale niveau.
- Schraepen, P., De Rynck, F., Voets, J., & Vos, D. (2020). De streekintercommunales en stadsregionale beleidsvoering in Vlaanderen: vrijwillige intergemeentelijke samenwerking voor het regionale omgevingsbeleid.
- Schraepen, P., De Rynck, F., & Voets, J. (2020). Lokale verdichting: 62 steden en gemeenten aan het woord. Antwerpen: VRP.: Ruimte : vakblad van de Vlaamse vereniging voor ruimte en planning.

Valorisatie nationaal

- 20/01/20: Presentatie onderzoek aan RvB Vereniging Vlaamse Provincies (VVP - Brussel)
- 10/02/20: Deelname begeleidingsgroep Bovenlokaal Woonbeleid (Consciencegebouw, Brussel)
- 09/03/20: Deelname Workshop Urban Sprawl door Departement Omgeving (Ellipsgebouw, Brussel)
- 27/08/20: Overleg Veneco ikv voorbereiding conferentie van burgemeesters (Leiespiegel, Deinze)
- 22/09/20: Deelname workshop Omgevingsbeleid voor de verduurzaming van Urban Sprawl (VAC, Gent)
- 23/10/20: presentatie onderzoek op conferentie van burgemeesters Veneco (Leiespiegel, Deinze)
- 10/09/20: Presentatie onderzoek op seminarie i.s.m. Kenniscentrum Vlaamse Steden (De Stroom, Gent)

5 STEUNPUNTBREDE INITIATIEVEN

5.1 TRANSVERSALE THEMA'S

De Vlaamse overheid vraagt het SBV om bij zijn onderzoek naar de onderscheiden thema's aandacht te hebben voor transversale maatschappelijke thema's die aan bod komen in het regeerakkoord. Het SBV schenkt daarbij in het bijzonder aandacht aan duurzaamheid, gelijke kansen, lokale besturen en digitalisering.

Duurzaamheid kan zich vertalen in diverse aspecten van het SBV. Enkele concrete initiatieven hieromtrent zijn bijvoorbeeld: rapporten alleen in digitale vorm aanbieden en aandacht voor welzijn op het werk.

Op het vlak van gelijke kansen kan verwezen worden naar het diversiteitsbeleid van de verschillende betrokken onderzoeksinstellingen, dat ook gerespecteerd wordt in de context van het SBV.

De aandacht voor lokale besturen komt terug in de verschillende projecten onder onderzoekslijn 3 'Lokale autonomie en lokale verantwoordelijkheid'.

Tot slot kunnen we wat betreft digitalisering verwijzen naar, bijvoorbeeld, het maximale gebruik van het intranet, het aanbod van rapporten in digitale vorm, maar ook het project 'Digitale overheid'. Ook doorheen de onderzoeksprojecten wordt waar nodig aandacht besteed aan deze transversale thema's.

5.2 VOORBEREIDING SBV II

In juli 2020 is de oproep verschenen voor een nieuwe editie van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Begin september werd een offerte ingediend door een consortium met als leden:

- Instituut voor de Overheid (KU Leuven) dat tevens coördinator is
- Onderzoeksgroep Politics & Public Governance (Universiteit Antwerpen)
- Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management + Centrum voor Lokale Politiek (Universiteit Gent)
- CORe - Centrum voor Overheid en Recht (Universiteit Hasselt)

Het ingediende onderzoeksprogramma bestaat uit twee onderzoekslijnen (Onderbouwd HR-beleid en Lokale autonomie en verantwoordelijkheid). De onderzoeksprojecten handelen over HR-beleid, Regiovorming, Lokale democratie, en Bestuurskracht.

Begin december heeft de Vlaamse regering de erkenning van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing (2021-2025) goedgekeurd. Een beheersovereenkomst werd onderhandeld en getekend.